

De Geschiedenis van Westzaan opnieuw beschreven

door **WILLEM TIP**

Waterleiding

In 1886 begint de Maatschappij tot Exploitatie van Waterleidingen met de levering van duinwater. Het jaar daarvoor is de eerste drinkwaterleiding vanuit Wijk aan Zee naar de Zaan dorpen gereed gekomen. Bij de Nauernasche Vaart heeft men een hoge watertoren opgericht om voldoende druk op het net te houden. De dorpen langs de Lagedijk krijgen bij voorrang een aansluiting. Daar wonen ook de meest kapitaalkrachtige inwoners.

Westzaan en Assendelft volgen veel later. Westzaan-noord heeft rond de eeuwwisseling waterleiding. Het zuiden moet dan nog water halen uit de regenput. Assendelft krijgt pas waterleiding in 1909.

Aanvankelijk beschikt Westzaan over niet meer dan één aftappunt, een kraan waar de waterleiding het Weiver kruist. Voor een cent per emmer kunnen de inwoners hier duinwater halen. Duinwater kan ook gekocht worden van de gemeentewerkman Hein Sol die daarvoor met een watervat het dorp rondgaat. De ondernemer Henk Jongewaard vaart in deze beginjaren met watertonnen door de groezelige wegsloot. Ook bij hem kunnen de Westzaners drinkwater betrekken.

In 1919 neemt de Provincie de waterlevering over. Ook wordt er nu niet meer aan de gemeenten geleverd maar direct aan de gebruikers. Om in de pas te blijven met het snel groeiende verbruik verhoogt het Provinciale Waterleiding Net in 1922 de watertoren.

Elektriciteit

De Westzaanse elektriciteit komt net als het gas uit Zaandam. Zaandam begint met de productie in 1914. De levering bereikt Westzaan echter pas tegen het eind van de Eerste Wereldoorlog.

In 1917 krijgen alle inwoners van de gemeente een inschrijvingsbiljet. De belangstelling is groot, er zijn aanvragen voor 1.460 lampen en 28 motoren. De levering van elektriciteit begint een jaar later (1918). De NV Electriche Stroomverkoop Zaanland tekent ervoor nadat het Amsterdamse Gemeentelijke Energiebedrijf zich heeft teruggetrokken.

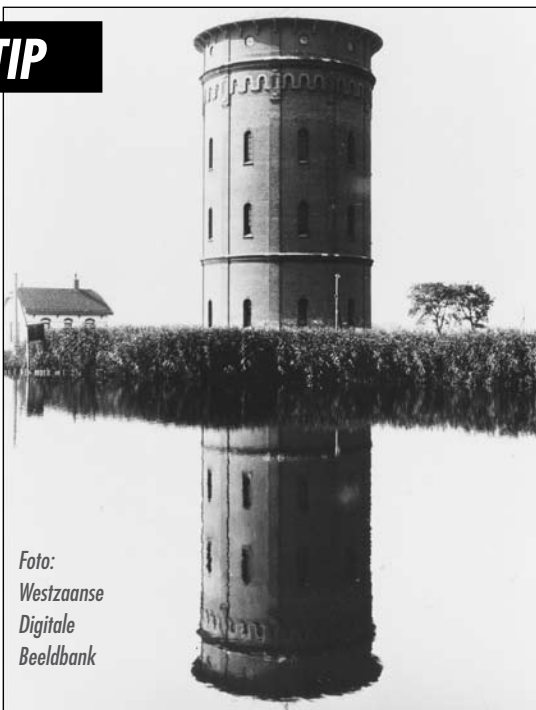


Foto:
Westzaanse
Digitale
Beeldbank

De plaatsing van de elektriciteitsmasten langs de weg en de aansluiting van alle huizen kost nog wel enige tijd. Zo heeft de Middel in het uiterste noorden van het dorp in 1920 nog altijd geen stroom.

In 1932 draagt men het voltooide net over aan het Provinciale Elektriciteitsbedrijf. Er komt een hoog- en een laagspanningsnet met vier hoogspanningsgebouwtjes, verspreid in het dorp. Op de gevel van ieder gebouwtje metselt men twee siertegels in. Een van een barse hond, de wachter. Ernaast een kraaiende haan, de waker.

Burgemeesters tot 1913

Na de weinig begerenswaardige reeks van kortstondige benoemingen krijgt Westzaan in 1879 weer een burgemeester die langer in dienst zal blijven. Burgemeester P.B.J.Ferf is al sinds 1877 gemeentesecretaris in Wormerveer als hij in 1879 wordt benoemd in Westzaan. Het jaar daarop wordt hij ook burgemeester van Koog aan de Zaan en lid van Gedeputeerde Staten. Hij gaat in de Koog wonen. Burgemeester van Westzaan blijft hij tot 1888.

Deel 61

W.F.W. Steenberg, vrijwillig op de gemeentesecretarie in Nieuwer Amstel volgt hem op. Burgemeester Steenberg is vermogend en betreft een van de oude houten herenhuizen in Westzaan-Zuid. De gemeenteraad is tevreden. Hij is gespaard voor nog 'eene benoeming van gewezen officieren of ambtenaren uit Indië...' zoals de burgemeesters Muller en Schook uit de tijd van de kortstondige ambtsperiodes.

Zijn afscheid in 1913 wordt betreurd. 'Nu gij binnenkort', zo merkt wethouder C. Tip op, 'uw 25-jarig jubileum als burgemeester zou herdenken en de gemeente de laatste jaren in bloei is toegenomen, spijt het ons zeer...'

In zijn afscheidswoord bekent echter de burgemeester: 'Ik heb steeds getracht naar bekwaamheid en eed mijn plicht te vervullen. Misschien ben ik niet daarin ten volle geslaagd en hebben niet allen in mij hun ideaal gevonden zoals een publiek orgaan vermeldde, doch er zijn weinigen die dat ten deel zal vallen; dwalen is menselijk'.

Steenberg vestigt zich in Amsterdam en overlijdt later in Soest (1944).

Andere tijden

De tijden zijn veranderd. De verhoudingen in het dorp zijn hoorbaar en merkbaar scherper geworden. Uit de afscheidsworden van burgemeester Steenberg en van de raad, hoe voorzichtig ook gesteld, blijken de tegenstellingen. De industriële tonen zich tevreden. De arbeiders zijn tegelijkertijd strijdvaardig. Men hoort bij de grote Westzaanse bedrijven niet van stakingen, noch bij Molenaars Kindermeel, noch bij Rote. De krant geeft echter wel de berichten door uit andere plaatsen. Naast de sociale strijd heeft zich bovendien de schoolstrijd geplaatst en de strijd voor algemeen kiesrecht. Op kerkelijk gebied worden eveneens scheidslijnen getrokken. De Gereformeerde kerken hebben zich gevormd. De Katholieken zijn volop bezig aan hun emancipatie. Niet alle ontwikkelingen raken het oude dorp even heftig. De ontwikkelingen bereiken wel 'de publieke organen'.

De twintigste eeuw begint heel anders dan de rustige jaren, de al te rustige jaren voor de komst van de fabrieken.



In Memoriam Piet Oepkes: 1936 – 2010

Piet is, geheel onverwacht overleden op 23 augustus in zijn caravan in Frankrijk. Piet is 74 jaar geworden. En wie kende hem niet?

Hij woonde aanvankelijk in de J.J.Allanstraat, later in de Burg. Verstegenstraat waarna hij verhuisde naar de Burg. Ferfstraat. Op zijn laatste mooie plekje in de Paradijvogel werd hij benoemd tot de burgemeester van het Paradijs.

Piet was een zeer bekend figuur in Westzaan. Hij werkte bij Dirksen Westzaan b.v, hielp mee bij de Westzaanse Gemeenschap en op de tennisbaan was hij altijd aanwezig bij de sjoemelavonden. Hij

was een gezien figuur, hield overigens niet van een biertje, maar wel van gezelligheid.

Nu is het stil, maar er zijn zoveel mooie en goede herinneringen. We horen ze dagelijks en zo blijft hij in onze gedachten om ons heen.

Ik wil iedereen hartelijk bedanken voor de fijne gesprekken en mooie kaarten en de ongelooflijke belangstelling bij het afscheid. Het was geweldig om te zien hoe ongeveer 250 mensen de tocht naar de aula maakten. Dit heeft heel veel voor ons allen betekend.

Heel hartelijk dank daarvoor.

We zullen Piet nooit vergeten.

Heika Oepkes.